

การศึกษากระบวนการเรียนรู้การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และการนำไปใช้ประโยชน์ของ ประชาชน ในชุมชนจังหวัดสมุทรปราการ

สุชีลา ศักดิ์เทวิน และ ธวัชพล คงน้อย

คณะวิทยาการจัดการ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

2559

บทคัดย่อ

การศึกษากระบวนการเรียนรู้การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และการนำไปใช้ประโยชน์ของประชาชนในชุมชนจังหวัดสมุทรปราการ มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการเรียนรู้กลุ่มเศรษฐกิจชุมชนและการนำไปใช้ประโยชน์ 2) ศึกษาลำดับขั้นตอน องค์ประกอบ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง 3) ศึกษาตัวบ่งชี้ของกลุ่มที่มีแนวปฏิบัติที่ดีด้านเศรษฐกิจชุมชน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาให้เอื้อต่อการเกิดกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ผู้แทนหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง นักวิชาการด้านเศรษฐกิจชุมชน ผู้นำกลุ่มประชาชนในชุมชนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจ สัมภาษณ์ และประชุมสนทนากลุ่ม และการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่ม/ชุมชน/องค์กรที่มีแนวปฏิบัติที่ดีด้านเศรษฐกิจชุมชนมี 17 กลุ่ม ดังนี้ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จำนวน 3 กลุ่ม อำเภอบางเสาธง จำนวน 4 กลุ่ม อำเภอพระประแดง จำนวน 3 กลุ่ม อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จำนวน 2 กลุ่ม อำเภอบางพลี จำนวน 3 กลุ่ม อำเภอบางบ่อ จำนวน 2 กลุ่ม

ลำดับขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง ประกอบด้วย 1) การรวมคน รวมกลุ่ม ต้องมีผู้นำหรือแกนนำ และมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีการระดมเงินลงทุน ให้กำลังใจแก่กัน และมีการแบ่งงานกันตามหน้าที่ 2) ร่วมคิด การรับฟังความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะ ร่วมตัดสินใจ สร้างความเข้าใจร่วมกัน ร่วมวิเคราะห์ปัญหา จัดลำดับความสำคัญของปัญหา กำหนดแนวทาง วิธีการ แผนงานในการแก้ปัญหาและประชุมวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน 3) ร่วมดำเนินการ สมาชิก ในกลุ่มได้รับมอบหมายตามหน้าที่ของตนเอง ก็จะทำตามที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม และแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำหน้าที่ของตนเองให้คนอื่นได้รับทราบด้วย มีประชุมเพื่อติดตามผลการดำเนินงาน 4) ร่วมสรุปบทเรียน เพื่อสร้าง พลังปัญญา ทำให้เกิดการเชื่อมต่อและนำไปสู่การพัฒนา ซึ่งบทเรียนรวมทั้งบทเรียนภายในชุมชนและนอกชุมชน 5) ร่วมรับผลประโยชน์ แบ่งได้ 2 รูปแบบ คือผลประโยชน์ที่เป็นค่าตอบแทน และผลประโยชน์ที่ไม่ใช่ค่าตอบแทน

องค์ประกอบของกระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) ภายในชุมชน ได้แก่ ผู้นำกลุ่มหรือสมาชิกในกลุ่ม การถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิก ประชาชนชาวบ้าน หน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษาจัดอบรมให้ความรู้ ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรม 2) ภายนอกชุมชน ได้แก่ การศึกษาดูงานกลุ่มอื่นๆ การอบรมกับหน่วยงานภายนอก การค้นคว้าข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่ม เปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกเข้ามาเรียนรู้กับกลุ่ม

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ 1) ปัจจัยภายใน ได้แก่ ผู้นำ สมาชิก และ ชุมชน 2) ปัจจัยภายนอก ได้แก่ การเข้ามามีส่วนร่วมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน ผู้ประกอบการ และสถาบันการศึกษา 3) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายในชุมชนมีทรัพยากรหรือวัตถุดิบที่สามารถนำมาใช้ในกระบวนการผลิตหรือการทำกิจกรรมของกลุ่ม โดยการนำทรัพยากรมาใช้ได้อย่างสูงสุด อาจเกิดจากการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น หรือจากสมาชิกสู่สมาชิก ซึ่งเป็นการนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาสร้างรายได้ให้กับกลุ่มหรือชุมชน

ตัวบ่งชี้ของกลุ่มที่มีแนวปฏิบัติที่ดีด้านเศรษฐกิจชุมชน มีการรวมคน ในการที่จะรวมคนให้มาทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม จะต้องมีผู้นำ สมาชิกกลุ่มร่วมกันระดมความคิด การร่วมดำเนินการ การร่วมสรุปบทเรียนเมื่อมีปัญหาที่หาทางร่วมกันแก้ไขปัญหา และการร่วมรับผลจากผลงานที่ช่วยกันดำเนินการ องค์ประกอบกระบวนการเรียนรู้ ของชุมชนมีทั้งเรียนรู้ภายในชุมชน และภายนอกชุมชน ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ มีทั้งปัจจัยภายใน และภายนอกเช่นกัน และการนำไปใช้ประโยชน์จากการรวมกลุ่มกันสามารถนำไปใช้ได้ทั้ง ระดับสมาชิก ระดับกลุ่ม และระดับชุมชน 44

แนวทางในการพัฒนาให้เอื้อต่อการเกิดกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง มีการรวมกลุ่มร่วมกันคิด แบ่งงานกันตามหน้าที่ ระดมพลังความคิด ร่วมดำเนินการ ตามบทบาทและหน้าที่ของตน การร่วมสรุปบทเรียนเพื่อสร้าง พลังปัญญา ทำให้เกิดการเชื่อมต่อและนำไปสู่การพัฒนา รวมถึงการหาแนวทางการพัฒนาด้านการตลาด ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ พัฒนาการผลิต และลดต้นทุนการผลิตโดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย

คำสำคัญ : กระบวนการเรียนรู้ เศรษฐกิจชุมชน การนำไปใช้ประโยชน์

The Study of Economic of Community Learning Process and Utilization of People in Community in Samutprakarn Province

Suchera Sakthewin and Thuwapol Kongnoi

Science Management faculty and Research and Development Institute of Dhonburi

Raja bhat university

2016

ABSTRACT

The objectives of the study of economic community development learning process and utilization of people in community of Samut Prakan Province were 1) to study learning process of economic community and utilization 2) to study step, configuration and factors relating to community learning process for the stronger of community 3) to study indicators of community had good practice about economy of community that found guidelines on affecting of learning process for the stronger of community. Population in this studied included the replacement from organization about economy of community, the scholar of economic community, leader and people in community that they had good practice. The instruments of data collecting were surveyed and interview. Data collected from survey and focus group. Data analyst were content analysis and synthesis.

The result found: group or community or organization had good practice of economic community these had total 17 groups thus as **Amphoe Mueang Samut Prakan** had 3 groups, **Amphoe Bang Sao Thong** had 4 groups, **Amphoe Phra Pradaeng** had 3 groups, **Amphoe Phra Samut Chedi** had 2 groups, **Amphoe Bang Phli** had 3 groups and **Amphoe Bang Bo** had 2 groups

Sequence of learning process for the stronger of community include 1) people grouping had to leader and common purpose, raising capital, giving consolation and work of member were assigned 2) brainstorming were hearing comments, suggestion, decision, common understanding, problem analysis, priority of problem, set guidelines methods, problem plan and solving and meeting plan 3) participation of member were assigned work that managed assignment to goal of group and knowleged changed thire assignment for other member and meeting followed overall operation 4) lesson conclusion were build power of mild and connected to lesson development while internal and external community 5) beneficiary classified 2 type were income and no income.

Configuration of learning process included 1) internal community were leader and member, knowledge transfer to other members, local wisdom, government official sector, state enterprise sector, private sector, supported training activities by academic 2) external community were studied or visited other groups, training with external sector, search data on social online, knowledge changed between other groups and outsiders could learn in the group.

Factors of learning process included 1) internal factors were leader, member and community 2) internal factors were participation between government official sector, state enterprise sector, private sector, trader and educational institute 3) internal environmental factors in community were local resource and material that could be used in production process and activities of group: maximum resource, due to transfer of knowledge form generation to generation or member to member while knowledge adaptation used to local resources made income of group or community.

Indicators of group had good practice of economic community had people grouping for aggregation had to brainstorming, participation, lesson conclusion when their had problem and beneficiary between leader and member. Configuration of learning process of community were factored and relating factor had similar to learning process had internal and external community and utilization could be used to member, group and community.

Guidelines of development on affecting of learning process for the stronger of community had people grouping, brainstorming, divided duties, participation followed their part and duties, and lesson conclusion were built power of mind and connected to development. Furthermore finding found development of marketing, design product, production and decrease production costs these they used to technology to help.

KEYWORDS: learning process, economic community, utilization